

**Miljø- og
Fødevarerministeriet**
Departementet

Grund- og nærhedsnotat til Folketingets Europaudvalg

Dato

8. januar 2020

Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske økonomiske og sociale udvalg og regionsudvalget om den europæiske grønne pagt

KOM(2019) 640

1. Resumé

Europa-Kommissionen har den 11. december 2019 offentliggjort en meddelelse om en europæisk grøn pagt med et tilhørende arbejdsprogram, der skal udgøre den indledende køreplan for den nye Kommissions ambitioner på det grønne område samt beskrive de konkrete initiativer og regulering, der skal levere på de øgede ambitioner. Meddelelsen indeholder en lang række forslag inden for klima, energi, industri, landbrug, byggeri, transport, fødevarer-systemer, natur og miljø. Den beskriver også initiativer til at integrere bæredygtighed i alle EU-politikker og til at understøtte EU som global leder inden for klima og miljø. Meddelelsen har i sig selv ingen lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser. Regeringen hilser Kommissionens meddelelse om en grøn pagt velkommen. Kommissionens prioriteter hænger godt sammen med regeringens egen dagsorden inden for klima, natur og miljø, herunder målet om 70 pct. reduktion af drivhusgasser.

2. Baggrund

Europa-Kommissionen præsenterede den 11. december 2019 en meddelelse om en europæisk grøn pagt med et tilhørende arbejdsprogram, der skal lægge sporene for den nye Kommissions ambitioner på det grønne område samt beskrive de konkrete initiativer og regulering, der skal levere på den europæiske grønne pagt.

3. Formål og indhold

Den grønne pagt udgør køreplanen for den nye Kommissions ambitioner inden for klima, miljø og natur og beskriver de konkrete initiativer og regulering, der skal levere på de øgede ambitioner. Pagten er en ny vækststrategi, der sigter mod at omstille EU til et retfærdigt og velstående samfund med en moderne, ressourceeffektiv og konkurrencedygtig økonomi, hvor der i 2050 ikke længere er nogen nettoemissioner af drivhusgasser, og hvor den økonomiske vækst er afkoblet fra ressourceanvendelsen. Den har ligeledes til formål at beskytte, bevare og øge EU's naturka-

pital og beskytte borgernes sundhed og trivsel mod miljørelaterede trusler og konsekvenser. Samtidig skal omstillingen være retfærdig og inklusiv med mennesket i centrum og fokus på dem, der står over for de største udfordringer.

Pagten skal samtidigt ses som en integreret del af Kommissionens strategi for gennemførelse af FN's 2030-dagsorden og målene for bæredygtig udvikling. Kommissionen vil som led i den grønne pagt omlægge det europæiske semesters procedure for makroøkonomisk koordinering med henblik på at integrere FN's mål for bæredygtig udvikling og således sætte bæredygtighed og borgernes velfærd i centrum for den økonomiske politik og målene for bæredygtig udvikling i centrum for EU's politiske beslutninger og tiltag.

Kommissionen lægger vægt på, at omstillingen ikke kun er en udfordring, men også en mulighed for at skabe inkluderende og bæredygtig vækst. Kommissionen fremhæver også, at EU ikke kan levere på ambitionerne i den grønne pagt alene, og at EU som global leder må bruge sin indflydelse, ekspertise og finansiering til at håndtere klima- og miljøudfordringerne globalt.

Øgede klimaambitioner for 2030 og 2050

For at øge EU's klimaambitioner vil Kommissionen i marts 2020 fremsætte forslag til en europæisk klimalov, der vil indeholde målet om et klimaneutralt EU i 2050, og som skal sikre, at alle EU's politikker og sektorer bidrager til målet. Dernæst vil Kommissionen i sommeren 2020 fremlægge en konkret plan til at hæve EU's reduktionsmål for 2030 til mindst 50 pct. og mod 55 pct. sammenlignet med 1990 niveau med en tilhørende konsekvensanalyse.

Kommissionen vil i juni 2021 fremlægge en pakke med en samlet revision af relevant lovgivning, der skal levere på et øget 2030-mål. Pakken vil bl.a. omfatte revision af EU's kvotehandelssystem (ETS) med udvidelse til søtransport og reduktion af gratiskvoter til luftfart. Kommissionen vil ligeledes undersøge mulighederne for at udvide ETS til landtransport samt bygninger. Derudover vil pakken indeholde revision af medlemsstaternes reduktionsmål for de ikke-kvotebelagte sektorer (non-ETS), LULUCF samt revision af EE og VE direktiverne.

Kommissionen vil ligeledes fremsætte forslag til revision af energibeskatningsdirektivet i 2021 med fokus på miljøspørgsmål bl.a. regler for skattefritagelse for fossilt brændstof til fly og søtransport. Såfremt der fortsat er ambitionsforskelle på verdensplan, vil Kommissionen endvidere i 2021 fremlægge et forslag til en WTO-medholdelig CO₂ grænsetilpasningsmekanisme for udvalgte sektorer, som skal reducere risikoen for CO₂-lækage. Endelig forventes en ny strategi for klimatilpasning i 2020/21.

I forhold til de enkelte sektorer og temaer kan følgende derudover fremhæves:

Ren, økonomisk overkommelig og sikker energi:

Kommissionen vil i 2020 bl.a. fremlægge en strategi for intelligent sektorintegration samt en strategi for havvind, som skal bidrage til at skabe rammerne for omstillingen af energisektoren til store mængder vedvarende energi samt evaluering og revision af TEN-E reguleringen i 2020, der lægger rammerne for energiinfrastrukturen. Kommissionen vil desuden vurdere ambitionsniveauet i de Nationale Energi- og Klimaplaner (NECPs) i juni 2020 og på denne baggrund vurdere behovet for yderligere foranstaltninger, herunder revision af relevant energilovgivning, hvis ambitionsniveauet ikke er tilstrækkeligt højt.

Industri og cirkulær økonomi:

For at omstille industrien yderligere mod en klimaneutral og cirkulær økonomi vil Kommissionen i marts 2020 vedtage en EU-industripolitisk strategi og en ny handlingsplan for cirkulær økonomi. Handlingsplanen vil særligt have fokus på ressourceintensive sektorer såsom tekstiler, bygninger, elektronik og plastik samt fokus på "bæredygtig produktpolitik" og grøn og digital omstilling. Endvidere forventes et forslag om batterier i 2020, der skal sørge for en sikker, cirkulær og bæredygtig værdikæde for alle batterier, samt forslag i 2020 om reformer af affaldslovgivningen.

Bygninger og energieffektivitet

Kommissionen vil i 2020 fremlægge et initiativ om renovering af bygningssektoren, der skal bidrage til vækst og arbejdspladser og samtidig undgå energifattigdom. Kommissionen vil også sikre implementering af EU's standarder for bygningers energieffektivitet og vil ligeledes undersøge muligheden for at lade emissioner fra bygninger være omfattet af EU's kvotehandelsystem. Derudover vil Kommissionen gennemgå byggevevforordningen for at sikre, at nye bygninger og renovering af eksisterende byggeri designes, så det kan imødekomme behovene i den cirkulære økonomi samt bidrage til en digitaliseret og klimasikret bygningsmasse.

Bæredygtig og intelligent transport:

Kommissionen vil i 2020 fremlægge en strategi for bæredygtig og intelligent mobilitet. Endvidere forventes i 2021 initiativer til at forbedre kapaciteten på jernbaner og indre vandveje herunder forslag til revision af direktivet for kombineret transport. Kommissionen vil ligeledes tage initiativ til at yde finansiel støtte til udrulningen af ladestationer til elbiler på særligt de lange distancer i tyndt befolkede områder, ligesom den vil overveje, om der skal tages lovgivningsmæssige skridt med henblik på at øge produktionen af grønne brændstoffer samt gennemføre en evaluering af direktiv om etablering af infrastruktur for alternative brændstoffer. Kommissionen vil i 2021 foreslå strengere standarder for køretøjernes CO₂-emissioner, som skal gælde fra 2025 og frem, og den vil overveje at inkludere salget af benzin og diesel i ETS-systemet. Kommissionen vil, hvis den finder det nødvendigt, trække forslaget om at ændre eurovignet-direktivet tilbage og i stedet foreslå alternative foranstaltninger. Kommissionen vil endelig mindske forureningen fra transport særligt i byerne bl.a. gennem strengere standarder for emissioner af luftforurende stoffer fra køretøjer.

Fra jord til bord: Bæredygtigt fødevarer-system:

I foråret 2020 vil Kommissionen fremlægge en Jord til Bord strategi for bæredygtige fødevarer-systemer, herunder en pakke med foranstaltninger, herunder lovgivningsmæssige, til væsentlig reduktion af brugen af pesticider, gødning og antibiotika i 2021. Kommissionen vil i 2020 og 2021 også sikre, at de nationale strategiske planer for landbruget afspejler den grønne pagts ambitioner. Strategien skal også sikre, at fødevarerindustrien bidrager til en cirkulær økonomi og stimulere et marked for bæredygtige, sunde og betalelige fødevarer.

Biodiversitet:

For at EU kan spille en vigtig rolle på biodiversitetskonferencen i Kunming, Kina, i oktober 2020, vil Kommissionen fremlægge en biodiversitetsstrategi inden marts 2020 med bl.a. globale mål for beskyttelse af biodiversitet og forpligtigelser til at bekæmpe årsager til biodiversitetstab i EU understøttet af konkrete målsætninger. EU's skovarealer skal forbedres med en ny EU-skovstrategi i 2020 både i kvalitet og kvantitet for bl.a. at styrke absorberingen af CO₂, reducere skovbrande og øge biodiversiteten. Kommissionen vil fra 2020 også foreslå foranstaltninger til skovrydningsfri værdikæder samt bæredygtig havforvaltning på det maritime område.

Nul-forurening og for et giftfrit miljø:

Kommissionen har en ambition om nulforurening for et giftfrit miljø og vil derfor vedtage en handlingsplan for nulforurening for vand, luft og jord i 2021. Kommissionen vil også skærpe reguleringen og normer for luftkvalitet, så de svarer til WHO's normer, og i 2021 revidere foranstaltninger vedrørende forurening fra store industri anlæg samt bringe den relevante lovgivning for disse anlæg i overensstemmelse med politikken for klima, energi og cirkulær økonomi. Kommissionen vil for at beskytte borgere og miljøet og for at tilskynde innovation fremlægge en strategi for bæredygtig brug af kemikalier i sommeren 2021.

Integration af bæredygtighed i alle EU-politikker

Kommissionens grønne pagt kræver store investeringer frem mod 2050. Til dette formål lægger Kommissionen vægt på EU-budgettets rolle, hvor Kommissionen har foreslået, at mindst 25 pct. skal gå til klimarelaterede formål. Endvidere fremhæves andre finansieringskilder, som også skal bidrage til omstillingen, herunder InvestEU, Moderniseringsfonden og Innovationsfonden samt den Europæiske Investeringsbank-gruppe (EIB). Det europæiske semester skal omlægges for at integrere verdensmålene for bæredygtig udvikling, og Kommissionen vil arbejde for, at social retfærdig omstilling afspejles i EU's såvel som nationale politikker.

Kommissionen vil i tillæg hertil fremlægge en investeringsplan for et bæredygtigt Europa i januar 2020 og samtidigt et forslag til en såkaldt Just Transition Mekanisme, inkl. en Just Transition Fund, der skal sikre støtte til de regioner, der rammes hårdest af omstillingen. I efteråret 2020 vil Kommissionen fremlægge en strategi for

bæredygtig finansiering samt et forslag til revision af direktivet om ikke finansiel rapportering.

Kommissionen vil fastsætte benchmarks for grøn budgetlægnings-praksis, der tager højde for miljøaspekter og -risici. Endvidere vil revisionen af EU's statsstøtteretningslinjer være afsluttet senest i 2021, så de afspejler den grønne pagts målsætninger. Forskning og innovation nævnes også som prioriteter herunder EU's egne programmer særligt Horisont Europa-programmet, hvor det er hensigten, at mindst 35 pct. af budgettet, skal gå til finansiering af nye klimaløsninger. Kommissionen forpligter sig også med pagten til at alle EU's tiltag og politikker, hvor det er nødvendigt, understøtter den retfærdige og grønne omstilling. Nye initiativer og hele udviklingen af regulering så som konsekvensanalyser, interessentinddragelse og retningslinjerne for bedre regulering skal dermed være i overensstemmelse med den grønne pagt.

EU som global leder

EU skal gå foran som global leder for at gennemføre ambitiøse miljø, klima og energipolitikker i hele verden. Fokus vil i første omgang særligt være indsatsen i 2020 ved COP 15 om biodiversitet i Kina og ved COP26 i Skotland, hvor der vil være behov for markant øgede ambitioner. Der lægges op til en multilateral indsats gennem FN, WTO, G7 og G20 (som står for 80 pct. af alle udledninger), og bilaterale indsatser, eksempelvis i forbindelse med planlagte EU-Kina topmøder. Derudover vil EU også styrke sit engagement ift. partnerlande og naboer ligesom, at handelspolitikken skal bidrage til at understøtte omstillingen, blandt andet ved at styrke bæredygtighedsforpligtigelser i handelsaftaler yderligere samt ved at fastsætte nye internationale standarder i overensstemmelse med EU's miljø- og klimaambitioner.

En europæisk klimapagt og implementering af miljølovgivning

Kommissionen vil ligeledes lancere en europæisk klimapagt senest i marts 2020, der vil fokusere på måder, som offentligheden kan inddrages i klimaindsatsen på. Kommissionen vil sikre at gældende lovgivning implementeres og håndhæves og vil forventeligt i 2020 præsentere et forslag til et 8. miljøhandlingsprogram for 2020-30, der skal sikre realiseringen af EU's miljømål. Endeligt vil Kommissionen overveje at ændre Århuskonventionen for at forbedre adgangen til administrativ og retslig prøvelse af miljøbeslutninger.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres. Europa-Parlamentet har dog den 28. november 2019 vedtaget en resolution, hvori der erklæres klima- og miljøkrise. Europa-Parlamentet opfordrer i resolutionen Kommissionen, medlemsstaterne og alle globale aktører til at igangsætte den nødvendige handling, der skal til for at håndtere krisen, før det er for sent, og opfordrer Kommissionen til at analysere klima- og miljøkonsekvenserne ved al relevant lovgivning og budgetforslag herunder sikre, at de er i overensstemmelse med målsætningen om at begrænse de globale temperaturstigninger til under 1,5 grader, og at de ikke bidrager til biodiversitetstab.

Europa-Parlamentet havde endvidere en debat den 11. december i forbindelse med offentliggørelsen, hvor den grønne pagt blev positivt modtaget. Europa-Parlamentet forventes at stemme om den grønne pagt i januar 2019.

5. Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet, idet der alene er tale om en meddelelse fra Kommissionen.

6. Gældende dansk ret

Der redegøres ikke for dansk ret, idet der alene er tale om en meddelelse fra Kommissionen.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Meddelelsen vurderes ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige konsekvenser. I det omfang Kommissionens meddelelse udmøntes i konkrete initiativer, vil det skulle vurderes, om det vil medføre lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Meddelelsen vurderes ikke i sig selv at have statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser. I det omfang Kommissionens meddelelse udmøntes i konkrete initiativer, vil det skulle vurderes, om det vil medføre statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Meddelelsen skønnes i sig selv ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark. De enkelte forslag, som Kommissionen vil fremlægge som en følge af den grønne pagt forventes at have betydelige konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Kommissionens meddelelse har været sendt i høring i Specialudvalget for Energi-, Forsynings- og Klimapolitik, EU-Miljøspecialudvalget, § 2-udvalget (landbrug), § 5-udvalget (fiskeri), Den Nationale Komité for Landbrugsdyr og Det Rådgivende Fødevareudvalgs EU-underudvalg fra den 12. december til 3. januar 2020.

Der er afgivet i alt 28 høringssvar.

DI støtter op om en ambitiøs grøn omstilling, som er markedsdrevet, omkostnings-effektiv og bygger på et velfungerende indre marked i EU. DI bakker fuldt op om klimaneutralitet i 2050 og regeringens ønske om at sænke drivhusgasudledningen i Europa med mindst 55 pct. i 2030. DI opfordrer til, at EU's klimalov bygger på de samme elementer, som den danske klimalov, af hensyn til at sikre økonomisk vækst og udvikling i erhvervslivet.

DI peger på seks centrale indsatsområder, som er særligt afgørende for en omkostningseffektiv, vækstbaseret omstilling af energiforsyningen i EU: 1) En strategi for elektrificering og sektorkobling af særligt europæisk transport, varme og industri; 2) styrkelse af energieffektiviseringsindsatsen og udbygningen af vedvarende energi; 3) en velfungerende EU-ramme, der sikrer en fair og omkostningseffektiv omstilling på tværs af lande, regioner og sektorer; 4) en europæisk pris på CO₂-udledninger, der driver investeringer i grønne teknologier; og 5) bedre grønne regnemodeller i EU, så EU bruger de rigtige priser på teknologierne som eksempelvis energieffektivisering og vedvarende energi.

DI er enig i, at EU's kvotehandelssystem skal spille en væsentlig rolle gennem en robust kvotepris og tiltag, der forebygger CO₂-lækage for konkurrenceudsatte sektorer, forudsat at disse tiltag er WTO-kompatible og ikke hæmmer Danmarks konkurrencekraft. Overvejelser om at udvide scopet for EU's kvotehandelssystem er relevante – og vil kunne forenkle de parallelle overvejelser om at revidere EU's energibeskatningsdirektiv. For så vidt angår Kommissionens ønske om at udvide EU's kvotehandelssystem til også at omfatte landtransport, finder DI, at dette må analyseres grundigt. DI bemærker desuden, at det er afgørende for dansk luftfarts konkurrenceevne, at nye afgiftsbyrder håndteres i en international ramme helst globalt men som minimum på EU-plan. DI finder, at en kommende revision af EU's energibeskatningsdirektiv bør adressere CO₂-indhold frem for energiindhold for at fremme alternative drivmidler i transportsektoren.

DI byder en kommende strategi for cirkulær økonomi velkommen herunder fokus på Europas stålindustri, kemiske industri og cementindustri. DI vil opfordre regeringen til at bakke op om Kommissionens arbejde med at etablere fælles metoder og standarder, der skal fremme en cirkulær økonomi, samt en revision af affaldstransportforordningen. DI bakker endvidere op om offentlige grønne indkøb som et væsentligt redskab til at fremme cirkulær omstilling såvel nationalt som i EU. DI vurderer, at 'Total cost of ownership' i højere grad bør indgå i offentlige købsbeslutninger, da dette er både bedst for miljøet og for den offentlige økonomi på længere sigt. DI opfordrer også til, at Kommissionen og Danmark arbejder for at fjerne barrierer for nye forretningsmodeller. Endelig er det vigtigt, at producenter i og uden for EU stilles lige, og i den forbindelse er minimumskrav, som kendes fra eco-designdirektivet, en god måde at sikre både miljø og konkurrencevilkår. Samtidig kan en stærkere håndhævelse gøre en forskel på flere områder.

DI opfordrer desuden til, at det indre marked for samhandel med byggevarer styrkes for at realisere klimapotentialet i at reducere og optimere ressourceforbruget i bygge- og anlægssektoren.

DI finder, at Kommissionens mål om at flytte en væsentlig andel af de 75 pct. af landtransporten, der foretages på vej over på jernbaner og indre vandveje, er overordentligt ambitiøst. DI støtter desuden Kommissionens initiativer til at fremme multimodale transportløsninger med henblik på at reducere trængsel samt at styrke de mest klimavenlige transport-former. DI støtter også, at Kommissionen vil fremme digitalisering inden for transportsektoren.

DI bakker op om de overordnede visioner i afsnittet omkring etableringen af et retfærdigt, sundt og miljøvenligt fødevarer-system, og understreger, at klimaambitionerne skal gå hånd-i-hånd med mulighederne for at opretholde en stærk konkurrencekraft i fødevarer-sektoren i EU. DI finder det vigtigt at have fokus på bekæmpelse af madspild, herunder de teknologiske muligheder og løsninger, som fødevarere ingrediensproducenterne bidrager med, samt på emballage, transport og oplagring. DI finder, at det også er afgørende at have fokus på udvikling og optimering af en ressourceeffektiv fødevarerproduktion, herunder energieffektivitet og elektrificering af forarbejdningsprocesserne i fødevarer-kæden baseret på vedvarende energikilder.

DI fremhæver, at tiltag der skal forbedre biodiversiteten sker balanceret, hvor hensynet til biodiversitet og klimavenlig træproduktion går hånd i hånd. Der findes metoder, der har vist sit værd ved at sikre kombinationen af klimavenlig træproduktion og hensynet til biodiversitet (bl.a. med krav om genplantning, krav om 10 pct. urørt skov mm). DI mener, at kravene fra allerede eksisterende og frivillige certificeringssystemer (FSC, PEFC), eller lignende, med fordel kan inkorporeres i EU's og de enkelte landes skovlovgivning.

Endelig vurderer DI, at der er et stort potentiale for at udvide skovarealet i EU, hvorfor DI anbefaler, at EU's landbrugsstøtte skal være uafhængig af driftsformen på et givent areal, hvorved støtten kan anvendes til skovdrift, på lige vilkår med landbrugsdrift. DI afventer den kommende strategi for bæredygtig brug af kemikalier, og så gerne, at udtrykket "giftfrit miljø" (non-toxic environment) i den forbindelse helt forsvandt, da det iflg. DI hverken sprogligt eller fagligt giver mening. DI bakker derimod op om målet om at styrke innovation på området, styrket konkurrenceevne samt lovgivningsmæssige rammer, der afspejler videnskabelig dokumentation om risici ved kemikalier.

DI mener, at det er nødvendigt på forhånd at have en køreplan for, hvordan vand ses som ressource i et cirkulært kredsløb til gavn for fødevarerproduktion, biodiversitet, energiproduktion, klimapåvirkninger, industriproduktion, drikkevand mv. Danmark bør arbejde for, at der udarbejdes en sammenhængende handlingsplan for vandressourcen i Europa. Handlingsplan bør omfatte emner som "vand som res-

source", "forurening" af vandressourcen samt digitalisering og effektivisering af løsninger. Ydermere bør indgå, hvordan vandsektorens infrastruktur kan bidrage til energieffektivitets-direktivet og det nye renoveringsinitiativ i byggeriet. Vandinfrastrukturens klimapåvirkning er ikke ubetydelig og bør ligeledes indgå i handlingsplanen. De nævnte initiativer bør koordineres, hvad angår muligt bidrag og effekt fra sektorerne.

DI finder det positivt, at EU har et særskilt fokus på bæredygtig finansiering, en mere robust finansiel sektor samt bedre finansiel regulering, der sikrer et bedre marked for bæredygtige grønne investeringer. Derfor mener DI også, at det er positivt med initiativer, som skaber en taksonomi for bæredygtig finansiering og fælles "level playing field", herunder fælles standarder og en taksonomi for, hvornår en investering er bæredygtig. DI er enig i, at den grønne omstilling kræver markante og fokuserede investeringer i forskning og udvikling. DI ser et stor behov for at op-ruste på det tekniske- og naturvidenskabelige område, fordi den grønne omstilling kræver nye teknologiske løsninger samt fokus på partnerskaber.

DI er ligeledes enig i, at det digitale område spiller en central rolle i den grønne omstilling, men er tøvende over for en "europæisk kompetenceramme" med en indbygget vurderingsplatform. DI støtter også Kommissionens ambitioner om at udbrede EU's miljø-, klima- og energipolitikker i hele verden, herunder at overhol-delsen af Parisaftalen gøres til et uomgængeligt element i EU's fremtidige omfat-tende handelsaftaler.

Landbrug & Fødevarer er positive over for en EU klimalov med en målsætning om klimaneutralitet i 2050, og at Kommissionen ønsker at forhøje EU's klimamål fra 40 pct. til 50-55 pct. frem mod 2030. Derudover mener Landbrug & Fødevarer, at alle sektorer bidrager med drivhusgasreduktioner for at løse klimaudfordringerne.

Landbrug & Fødevarer mener, at der efter 2030 bør designes en klimaarkitektur for den ikke-kvotebelagte sektor (non-ETS), der kan understøtte en klimaeffektiv land-brugssektor i EU. Landbrug & Fødevarer ser derfor gerne, at der efter 2030 etable-res en landsektorsøjle, hvor EU's landbrugssektor får et fælles reduktionsmål. Landbrug & Fødevarer mener desuden, at Danmark bør bakke op om en CO₂-grænsetilpasningsmekanisme. Landbrug & Fødevarer støtter også en øget grøn omstilling i det europæiske energisystem, herunder planerne om at øge støtten til grønne gasser som fx biogas. Landbrug og Fødevarer er dog bekymret for, at en revision af energibeskatningsdirektivet kan medføre øgede afgifter på energipro-dukter og deraf risiko for CO₂ lækage. Hvis formålet med revisionen omvendt er en harmonisering af energiafgifter i EU, og ikke en forhøjelse af energiafgifterne, vil Landbrug & Fødevarer være mere positivt indstillet.

Landbrug & Fødevarer finder der afgørende, at en kommende Jord-til-Bord strategi fremmer sikre og sunde fødevarer til unionens borgere samtidig med, at den tager højde for og arbejder for bekæmpelse af eksisterende og nye dyresundhedsmæs-

sige udfordringer. Fremtidens pesticidanvendelse kommer i fokus i strategien, og Landbrug & Fødevarer vil arbejde for at sikre rammerne for en klog, sikker og fagligt baseret pesticidanvendelse i Europa. Der kan endvidere med fordel tages udgangspunkt i danske erfaringer omkring et lavt antibiotikaforbrug.

Landbrug & Fødevarer ser gode perspektiver i Jord-til-Bord strategien som en anledning til at opdatere og videreudvikle den fælles europæiske regulering af fødevarerområdet. Landbrug & Fødevarer anerkender også, at der er behov for at se på, hvordan man kan vende den negative udvikling for natur og biodiversitet. Det er dog helt afgørende, at dette gøres i tæt samspil med land- og skovbrug.

Landbrug & Fødevarer støtter en bæredygtig fremstillingsindustri og ser bl.a. store potentialer i en cirkulær bioøkonomi, hvor fornybare biologiske ressourcer som fx planter, halm, rest- og sidestrømme fra fødevarerindustrien kan bruges til produktion af kemikalier, proteinfoder, brændstoffer og materialer.

Landbrug & Fødevarer er positiv over for en revision af direktiv om forurening fra store industrianlæg og inkludering af cirkulære økonomi-aspekter i direktivet. Landbrug & Fødevarer bemærker, at det i Danmark kan være svært at flytte godstransport til indre vandveje og jernbanen, og at en flytning dermed kun skal foretages, der hvor det giver mening. Landbrug & Fødevarer ønsker desuden en fælles markedskonform model for måling af naturkapitalregnskaber, der er gennemskuelig og med de samme krav for hele EU.

KL hilser Kommissionens grønne pagt velkommen, idet KL understreger, at der skal sikres finansiering og investeringer fra europæisk og nationalt niveau til at gennemføre de kommende tiltag i Kommissionens grønne pagt. KL understreger, at mange af de tiltag, som Kommissionen varsler i den grønne pagt, i høj grad berører kommunernes arbejde med at nedbringe udledningen af CO₂ mv., hvorfor det er vigtigt, at både Kommissionen og den danske regering på nationalt plan inddrager KL og kommunerne i de tiltag, der har relevans for kommunerne, og hvor kommunerne kan bidrage med gode og mærkbare løsninger. KL fremhæver desuden, at det er vigtigt, at Kommissionen, i overensstemmelse med deres egen politik om bedre regulering, sørger for, at gældende lovgivning og politikker med relevans for den grønne pagt håndhæves og implementeres korrekt inden der fremsættes nye tiltag.

DANVA bakker op om meddelelsen herunder målsætning om klimaneutralitet i 2050 samt et højere reduktionsmål i 2030 på 55 pct. DANVA fremhæver i den forbindelse reduktionspotentialet i vandsektoren bl.a. gennem produktion af biogas fra slam fra renseanlæg og energi fra store mængder lunkent/varmt spildevand ved hjælp af varmepumpeteknologi. DANVA fremhæver, at der i det igangværende arbejde med regeringens klimapartnerskaber drøftes, om vandsektoren kan opnå energineutralitet i 2025 og klimaneutralitet i 2030. DANVA opfordrer i den forbindelse

se regeringen til at arbejde for bindende brancheaftaler med klare målsætninger også på europæisk plan.

Fagbevægelsens Hovedorganisation mener, at Danmark skal arbejde for, at EU stiler efter den mest ambitiøse målopfyldelse af Parisaftalen. Målene skal nås ved at udvikle – ikke afvikle – dansk erhvervsliv. Fagbevægelsens Hovedorganisation ser mange positive elementer i meddelelsen og ser frem til at følge det videre arbejde, særligt i forhold til forslaget om en europæisk klimalov, der skal sikre et klimaneutralt EU i 2050 og en reduktion i drivhusgasser på mindst 50 pct. og mod 55 pct. reduktion i 2030. Derudover fremhæves en klimatold, som Fagbevægelsens Hovedorganisation vurderer, kan være perspektivrig, men også kan afstedkomme udfordringer i regi af WTO og i internationale klimaforhandlinger. Derudover fremhæves forslaget om en ny erhvervspolitisk strategi for EU, der skal tackle både den grønne og digitale omstilling, en strategi for bæredygtig finansiering, fokus på en social retfærdig omstilling ved en "Just Transition Mechanism" herunder en "Just Transition Fund", og i den forbindelse behovet for betalelige alternativer til dem, der rammes hårdt ved en højere prissætning af drivhusgasser.

Dansk Fjernvarme hilser Kommissionens meddelelse velkommen og opfordrer til, at man fra dansk side i opfølgningen på meddelelsen fremhæver, at energieffektivitet, sektorintegration og vedvarende energi er fjernvarmens forcer, og opvarmningsens nøglerolle i omstillingen bør anerkendes og sikres i udmøntningen af Kommissionens grønne pagt. Iflg. Dansk Fjernvarme forudsætter dette, at de modeller, der ligger til grund for Kommissionens scenarieanalyser rettes. Alternativt at de modeller, som ligger til grund for European Heating and Cooling Strategy (COM (2016) 51), i stedet inddrages.

Dansk Fjernvarme ønsker, at Danmark arbejder for, at der skabes en ens CO₂-pris mellem kollektive anlæg, som typisk er omfattet af EU's kvotehandelssystem, og individuelle løsninger. For opvarmning/køling kan det sikres ved enten at integrere individuel varme/køl i kvotehandelssystemet eller ved CO₂-afgifter (som i Danmark). Dansk Fjernvarme støtter også, at Kommissionen vil lave et "grønt kasseftersyn", og efterspørger, at EU-instrumenter omkring finansiering og investeringer i grønne løsninger også bør omfatte investeringer i fjernvarmeinfrastruktur især investeringer i sektorintegration. EU bør ligeledes sikre, at byerne har mulighed for at udføre langtidsplanlægning for dekarbonisering af deres opvarmningssektor samt finansiering af lokal infrastruktur.

Finans Danmark støtter den nye Kommissions fokus på klima- og miljøudfordringerne. Der er behov for øget gennemsigtighed, standardisering og fælles indsamling af data om bæredygtighed under hensyntagen til proportionalitet. Finans Danmark støtter etableringen af en frivillig Green Bond Standard i EU-regi. Finans Danmark vurderer, at covered bonds, der helt eller delvist finansierer grønne aktiviteter, som lever op til taksonomien, bør kunne indgå i en grøn investeringsportefølje med den vægt, som de udgør af obligationens samlede finansiering. Fi-

nans Danmark støtter udviklingen af tilskudsordninger, som kan øge boligejernes muligheder for og incitament til at energirenovere deres bolig. Finans Danmark foreslår, at datagrundlaget for energimærker og energiforbrug forbedres. Det kan blandt andet være ved øget digitalisering og nemmere adgang til data. Energi-mærkningen bør også sammentænkes med ejendommens bæredygtighed baseret på en totaløkonomisk vurdering.

Finans Danmark ønsker, at mest muligt EU-støtte til landbruget lægges i søjle 1, så søjle 1 udvides og kan bruges til flere eco-schemes, hvilket maksimalt vil fremme den enkelte landbrugers incitament og dermed den bæredygtige udvikling i landbruget. Finans Danmark støtter endelig yderligere uddannelse om bæredygtig udvikling og vil selv bidrage til, at sektoren kan yde bedre rådgivning inden for bæredygtig finansiering mv.

Dansk Byggeri opfordrer regeringen til overordnet at arbejde for, at alle medlemslande omfattes af Green Deal, at det indre marked ikke bliver forringet af øget brug af statsstøtte, og at der ikke føres politik ud fra en "pick the winners"-strategi. Derudover at Kommissionen fastholdes på "Energy Efficiency First"-princippet herunder skærpede EU-krav til bygningers energieffektivitet og kvalitet af indeklime, såvel ved nybyggeri som renoveringer, og til en forøgelse af den nuværende takt for renovering af de offentlige bygninger. Det gælder også den kommunale og regionale bygningsmasse. Desuden ønsker Dansk Byggeri, at Kommissionens renoveringsbølge bl.a. bør indeholde bedre muligheder for at låne til rentable investeringer i energirenovering og udskiftning til vedvarende varmekilder i boliger.

Dansk Byggeri opfordrer ligeledes bl.a. til at indarbejde Environmental Product Deklarations som et obligatorisk element i CE-mærkningen, og ligeledes at CE-mærkningen kan anvendes til genbrugte og genanvendte byggematerialer. Dansk Byggeri støtter Kommissionens forslag om et "indre marked" for brugte byggematerialer, idet det bør sikre håndtering af aspekter ift. dokumentation og ansvar. Det bør desuden være muligt for offentlige bygherrer at opstille krav til energieffektivitet, CO₂-aftryk på bygnings- og konstruktionsniveau, CO₂-emissioner i bygge- og anlægsproces mv. i udbud, og at grønne løsninger kan vægte i tildelingen af opgaver. Dansk Byggeri støtter ikke, at bygningers CO₂-emissioner indgår i EU's kvotesystem, idet systemet, iflg. Dansk Byggeri, ikke fungerer i sin nuværende udformning.

SYNERGI er enig med Kommissionen i, at den grønne omstilling først og fremmest skal være samfundsøkonomisk rentabel, og at både offentlige og private midler er nødt til at bringes i spil, hvis vi skal kunne nå vores klimamål. SYNERGI er derfor meget tilfredse med Kommissionens ønske om at finde nye finansieringsformer inden for energirenoveringer. SYNERGI mener, at det bør være lettere for banker, pensionskasser og andre investorer at vurdere risikoen forbundet med investeringer i energieffektivitet.

SYNERGI ser frem til, at Kommissionen i 2020 vil udforme rådgivning, der skal assistere medlemsstaterne med at imødegå energifattigdom. SYNERGI mener, at klimapolitiske initiativer går hånd i hånd med fornuftige og rentable politikker på andre områder, og energieffektivitet i den forbindelse er et virkemiddel, som skaber adskillige positive sideeffekter i tillæg til de grønne gevinster. SYNERGI opfordrer desuden til, at man fra dansk side arbejder for at få en strategi og mål for energieffektiviseringer i industrien.

SYNERGI er bekymret for, at inklusion af bygningerne i EU's kvotehandelssystem medfører, at medlemsstaterne vil benytte sig af kvotehandel for at møde målene i bygningsdirektivet fremfor at skabe reelle energibesparelser. Dermed vil man iflg. SYNERGI ikke kunne høste de ønskværdige sideeffekter, som er forbundet med energieffektivitet, og der ses en risiko for, at regningen ender hos de fattigste forbrugere.

Danske Rederier lægger vægt på, at søfarten er et globalt erhverv og er derfor meget skeptisk over for Kommissionens forslag om at udvide EU's kvotehandelssystem til den maritime sektor og ønsker i stedet en international CO₂-afgift på et tidspunkt, hvor nye brændstoftyper er tilgængelige. Hvis inkludering af søfart i EU's kvotehandelssystem bliver en realitet, bør det iflg. Danske Rederier være på lige konkurrencevilkår, belønne de skibsejere, der allerede har investeret i at reducere deres udledninger samt bane vejen for etableringen af en international markedsbaseret foranstaltning for skibsfarten fx en CO₂-afgift. Endelig bør et provenu fra en inklusion af skibsfarten i EU kvotehandelssystem benyttes til at fremme omstillingen til bl.a. nye bæredygtige alternative brændstoffer. For Danske Rederier er det desuden vigtigt, at Kommissionen forslag om obligatorisk brug af landstrømsanlæg er teknologineutral, samt at revisionen af energibeskatningsdirektivet fremmer innovation, ses i sammenhæng med andre energi- og klimarelaterede skatter samt at EU inkluderer mulige økonomiske konsekvenser af at fjerne den obligatoriske fritagelse for skibsbrændstof i energibeskatningsdirektivet.

Iflg. Danske Rederier bør en CO₂ grænsetilpasningsmekanisme bl.a. være i overensstemmelse med WTO reglerne, ikke være en bagdør for protektionisme, ikke udgøre en administrativ hindring for importen af varer fra 3. lande og bør udarbejdes i dialog med EU's vigtigste handelspartnere. Danske Rederier foreslår desuden, at syntetiske brændstoffer baseret på Power-to-X teknologien prioriteres i EU's forsknings- og udviklingsindsatser. Danske Rederier støtter også et øget fokus på digitalisering, da det vil øge effektiviteten og dermed reducere emissionerne af skibe og lastbiler, især omkring havne.

Danske Maritime hilser Europa-Kommissionens Grønne Pagt velkommen. Danske Maritime vurderer, at en gennemførelse af initiativerne i Kommissionens Grønne Pagt vil styrke industriens konkurrenceevne globalt og samtidig bidrage til at opfylde Kommissionens ambitiøse mål om en markant reduktion af skibsfartens drivhusgasemissioner og en bæredygtig "Blå Økonomi for Europa". Et meget vigtigt

initiativ på EU-plan i bestræbelserne på at skabe en klimaneutral søtransportsektor er det nye partnerskabsprogram vedr. en CO₂-neutral søtransportsektor. Det er dog afgørende, at partnerskabet sikres et tilstrækkeligt højt budget inden for EU's kommende budgetramme til iværksættelse af de krævede forsknings- og udviklingsaktiviteter. Danske Maritime finder det derudover væsentligt, at skibsfartens eventuelle inddragelse i kvotehandelssystemet eller indførelse af afgifter på skibsbrændstof skaber incitamenter til, at den globale skibsfart i øget omfang anvender europæiske værfter samt løsninger og teknologier fra den europæiske maritime udstyrsindustri. Afgifter på skibsbrændstof opkrævet i Europa kan fx øremærkes til gennemførelse af demonstrations-, forsknings- og udviklingsaktiviteter i partnerskaber mellem europæiske maritime virksomheder, forskningsinstitutioner og myndigheder.

I en situation, hvor der i de kommende år skal der gennemføres betydelige investeringer inden for den europæiske maritime industri for at udvikle nye klimavenlige løsninger og teknologier og med øgede omkostninger for industrien til følge, vurderer Danske Maritime, at der er endnu stærkere behov for at sikre industrien fair og lige konkurrencevilkår globalt. I dag eksisterer der hverken i WTO eller i OECD-regi handelspolitiske instrumenter, der kan sikre sådanne vilkår. Danske Maritime vurderer derfor, at EU's handelsdefensive regler bør udbygges, så EU kan iværksætte undersøgelser af unfair handelspraksis inden for skibsbygning og den maritime udstyrsindustri og om nødvendigt indføre modforanstaltninger. Derudover at EU mere aktivt gør brug af EU's konkurrenceregler til bekæmpelse af unfair konkurrenceadfærd fra maritim industriaktivitet i tredjelande.

WWF støtter en række forslag i Kommissionens grønne pagt herunder en EU klimalov, at alle sektorer skal bidrage til klimaneutralitet i 2050, et øget fokus på energirenoveringer, dekarbonisering af transportsektoren, fokus på biodiversitet, en Jord til Bord strategi, der skal fremme bæredygtige fødevarer, inkludering af bæredygtighedsmålene i Det Europæiske Semester mm. WWF efterspørger dog samtidigt bl.a., at EU skal være klimaneutral i 2040 (i stedet for i 2050), at Kommissionen primo 2020 fremlægger forslag om at reducere EU's drivhusgasudledninger med 65 pct., dekarbonisering af gassektoren, juridisk bindende mål for biodiversitet både i EU og nationalt, fokus på bæredygtig finansiering skal indeholde "nye penge", at andelen af grøn finansiering i EU's budget bør udgøre 50 pct. samt, at en Just Transition Mekanisme skal understøtte klimaneutralitet i 2040. Derudover mener WWF, at der i EU's handelsaftaler bør indgå et bindende kapitel om bæredygtighed og der bør ud over Parisaftalen også indgå referencer til forpligtelser i biodiversitetskonventionen i aftalerne.

Økologisk Landsforening roser Kommissionens meddelelse og fremhæver at den er i fuld overensstemmelse med Økologisk Landsforenings egen politik for klima og landbrug. Økologisk Landsforening er fortalere for introduktion af obligatorisk klimaregnskab for alle med et fastlagt CO₂ loft og betaling til klimakompensation for overtrædelse af loftet og finansiering af arealbaserede klimatiltag med midler fra EU's landbrugsstøtte. Økologisk Landsforening mener desuden, at EU's landbrugsstøtte

gradvis skal omlægges fra passiv arealstøtte til betaling for fælles goder som natur- og klimatiltag. Økologisk Landsforening vurderer, at fra 2022 bør halvdelen af søjle I budgettet bruges på eco-schemes og adgangen til støtten bør forudsætte, at der er lavet et klimaregnskab og dokumentation på bidrag til naturbevarelse med en henvisning til Aichi målene i FNs biodiversitetskonvention. Økologisk Landsforening opfordrer derudover til, at økologi indgår eksplicit i den kommende aftale om Horisont Europa.

EjendomDanmark vurderer, at Kommissionens klimahandlingsplan bør prioriteres højt og bør være så inkluderende, markedskonform og realistisk som muligt. EjendomDanmark vurderer, at et europæisk fokus på energirenoveringer bør indebære reelle midler og ikke kun rådgivning af medlemslandene. EjendomDanmark støtter Kommissionens forslag om at invitere relevante interessenter til at deltage i en dialog om barriererne for renoveringer i EU og efterlyser dog samtidigt inkludering af ejendomsbranchen i denne dialog.

EjendomDanmark støtter øget finansiering af den grønne omstilling, men finder det unødvendigt at opfinde nye fonde og mekanismer frem for blot at målrette de eksisterende (herunder strukturfondene). Desuden støtter Ejendom Danmark, at klima- og miljøkonsekvenser indgår som en integreret del af virksomheders almindelige drift og fokus. Dog bør det ikke blot udgøre administrative byrder, der reelt ikke ændrer virksomhedernes adfærd og perspektiv. EjendomDanmark vurderer, at flere af tiltagene, der følger af kommissionens ambitioner, vil have betydelige økonomiske konsekvenser, hvorfor disse bør grundigt belyses i takt med, at Kommissionens planer og initiativer konkretiseres yderligere.

Dansk Affaldsforening støtter, at Kommissionens strategi for cirkulær økonomi primært dels vil forholde sig til produkter frem for affaldshåndteringen dels vil fokusere på tekstil-, bygge-, elektronik- og plastsektoren. Dansk Affaldsforening bifalder, at det undersøges nærmere hvor og hvordan, der skal stilles krav til indhold af genanvendte materialer i forskellige sektorer. Ligeledes bør krav om, at emballager skal kunne genbruges eller genanvendes rykkes frem til år 2025 frem for 2030. Dansk Affaldsforening mener ikke, at der skal udvikles en EU-model for særskilt affaldsindsamling, idet der allerede i dag er EU krav om særskilt indsamling af de relevante fraktioner. Derudover bør der fokuseres på erhvervslivets affaldsproduktion og – håndtering. Dansk Affaldsforening mener, at det må undersøges nøje hvilke muligheder og risici, der er forbundet med at stoppe eksport af affald ud af EU. Dansk Affaldsforening støtter, at EU's Innovationsfond skal bidrage til udrulning af projekter om fx alternative brændstoffer og CO₂-fangst. Dansk Affaldsforening støtter også, at Kommissionens strategiske handlingsplan for batterier bl.a. fokuserer på batterier fra elektriske køretøjer som i stigende grad udgør en håndteringsmæssig udfordring.

Dansk Affaldsforening bifalder Kommissionen ønske om, at elektroniske kommunikationstjenesters miljøpåvirkning bør udvides til at omfatte returoordninger for uøns-

sket elektrisk udstyr også for en bredere vifte af produkter end mobiltelefoner, tablets og opladere. Dansk Affaldsforening kan ikke bakke op om Kommissionens overvejelser om en skat på den mængde plastemballageaffald, der ikke genanvendes. Iflg. Dansk Affaldsforening vil skatten blive pålagt medlemslandene og ikke producenterne af de plastemballager, der ikke er egnet til genanvendelse og dermed ikke have en miljøeffekt.

Brintbranchen byder Kommissions meddelelse velkommen særligt fokus på de muligheder der ligger i brint, bl.a. mht. sektorkobling, og udnyttelsen af eksisterende infrastruktur, herunder gasnettet. Brintbranchen fremhæver, at Power-2-X kommer til at spille en nøglerolle for EU i de næste faser af den grønne omstilling både når det handler om at høste energi fra Nord- og Østersøen og sikre decarbonisering af transport- industri- og landbrugssektorerne, og når det gælder dansk beskæftigelse og eksport. Brintbranchen opfordrer Kommissionen til i det kommende arbejde at lægge yderligere vægt på de muligheder, der ligger i brint og brintbaserede produkter herunder markant bedre rammevilkår for konvertering og lagring af den grønne energi. Dette gælder også ift. EU's statsstøtteregler i forhold til energi-konvertering.

Dansk Erhverv støtter, at pagten både iværksætter nye tiltag og sikrer, at gældende lovgivning håndhæves, gennemføres og ændres, hvor de ikke understøtter pagten. Dansk Erhverv finder det afgørende, at man dansk side bakker positivt op om de højere klimaambitioner og fokuserer på at støtte tiltag, som understøtter konkurrenceevnen, samt på at undgå øgede omkostninger for danske og europæiske virksomheder. Dansk Erhverv mener, at effekten af en udvidelse af kvotesystemet kan være tvivlsom, og opfordrer derfor regeringen til ikke at støtte en udvidelse af dette. Dansk Erhverv støtter en CO₂-grænsetilpasningsmekanisme på europæisk niveau, hvis den kun rammer importerede råvarer med et højt CO₂-niveau med afgift, men bemærker, at den nuværende anspændte handelspolitiske situation ikke er gunstig for et så vidtrækkende initiativ. Dansk Erhverv støtter en ambitiøs transportstrategi, men finder det problematisk, hvis der kan implementeres forskellig lokal regulering, da dette påvirker konkurrenceevnen negativt. Dansk Erhverv opfordrer en forstærket indsats mod at få et højere multilateralt ambitionsniveau i forhold til krav til fly- og skibstransport for at bibeholde EU's globale konkurrenceevne.

Dansk Erhverv bakker op om jord-til-bord-strategiens ambition om at skabe et fair, sundt og miljøvenligt fødevarer system og støtter, at den fælles landbrugspolitik i endnu højere grad indlejrer robuste klima- og miljøkriterier. Dansk Erhverv støtter tydelig og troværdig information om fødevarers ernæringsmæssige værdi og miljøaftryk, ser frem til styrket fokus på bekæmpelse af fødevarer svindel men efterlyser bedre regulering for at begrænse madspild og bidrage til en cirkulær økonomi. Regeringen bør desuden arbejde for en hurtig opdatering af reglerne om planteforædlingsteknikker, da disse rummer store klimapotentialer. Dansk Erhverv støtter en omstilling af EU til en ressourceeffektiv og konkurrencedygtig økonomi, og understreger, at den grønne omstilling på klimaområdet ikke må ske på bekostning af

biodiversitet. Dansk Erhverv bemærker, at harmonisering og håndhævelse af eksisterende lovgivning bør være centralt i det 8. miljøhandlingsprogram og støtter en ny strategi for cirkulær økonomi, herunder blandt andet udbredelse af EUs miljømærke, en effektiv affaldssektor og et effektivt marked for råstoffer og biprodukter, sammen med en styrkelse af offentlige grønne indkøb. Dansk Erhverv støtter desuden en stærk indsats for at styrke biodiversitet og en ny strategi for bæredygtig brug af kemikalier for at sikre et gifffrit miljø.

I forhold til finansiering er det afgørende for Dansk Erhverv, at investeringer og finansiering af grønne projekter foretages på markedsvilkår, og at politiske initiativer, der tager sigte på finansielle virkemidler har et internationalt sigte og aktivt understøtter dansk jobskabelse, eksport og konkurrenceevne. Dansk Erhverv ser også frem til etableringen af et system for klassificering af miljømæssigt bæredygtige aktiviteter for at identificere bæredygtige investeringer, og støtter også enkle og transparente regler for beskatning af investeringer i grønne løsninger.

De Danske Bilimportører henviser generelt til de officielle udtalelser om den grønne pagt fra ACEA (European Automobile Manufacturers' Association). Bilindustrien bakker overordnet set op om Kommissionens initiativer til nedbringelse af forureningen og CO₂-udleningerne fra vejtransporten. De Danske Bilimportører anfører dog, at en eventuel fremrykket eller forceret revidering af CO₂-standarder for person- og varebiler og en eventuel samtidig forsinkelse eller udskydelse af Kommissionens revidering af direktivet om etablering af infrastruktur for alternative brændstoffer giver anledning til bekymring.

Dansk Planteværn anerkender betydningen af at producere fødevarer på en mere bæredygtig og miljøneutral måde og finder det vigtigt, at Kommissionens meddelelse sætter rammen for udarbejdelse af specifikke strategier, der giver mulighed for at sikre udviklingen af en fortsat konkurrencedygtig og bæredygtig landbrugsproduktion i såvel Danmark, som i EU. Dansk Planteværn bemærker i forbindelse med reduktionsmål, at EU's pesticidforbrug bør ses i et globalt perspektiv, da en reduktion i den europæiske fødevarerproduktion vil medføre en stigning i importen af fødevarer. Det bør tilstræbes, at alle medlemsstater stilles lige, således, at lande, der allerede har gennemført reduktioner, bliver godskrevet tidligere tiders indsats. Det er afgørende, at initiativerne, der skal føre frem til Kommissionens jord-til-bord-strategi muliggør en bred og nuanceret debat om pesticider, herunder de positive effekter ved anvendelse af pesticider generelt.

3F mener, at Danmark skal arbejde for og understøtte, at EU stiler efter den mest ambitiøse grønne opfyldelse af målene fra Paris-aftalen. 3F understreger, at bæredygtighed indbefatter både de sociale, miljømæssige og økonomiske aspekter, og forventer at en omformning af økonomien indbefatter bæredygtige jobskabelse, "retfærdig overgang", der som minimum betyder overholdelse af ILO-konventionerne, Global Compact, EU-direktiver, nationale gældende regler samt aftaler indgået af arbejdsmarkeds parter. 3F fremhæver blandt andet, at medarbej-

derne i virksomhederne bør inddrages i omstillingen af den enkelte virksomhed for at udnytte medarbejderes viden om eksempelvis energibesparelser og for at undgå tab af arbejdspladser. Det bør sikres, at medarbejderne har de nødvendige kvalifikationer og kompetencer for at kunne understøtte en ren og cirkulær økonomi, og at de mest påvirkede af den grønne omstilling tilbydes omskoling. Det skal i forbindelse med jord-til-bord-strategien sikres, at dansk landbrug og fødevarerindustri ikke afvikles, men i stedet udvikles, så andre EU-lande kan drage nytte af den erfaring og viden dansk landbrug og fødevarerindustri har omkring bioøkonomi og bæredygtig fødevarerproduktion. Endeligt mener 3F, at der generelt bør på fokuseres på, at alle medlemsstater implementerer og håndhæver EU-lovgivningen.

Verdens Skove byder den europæiske grønne pagt velkommen men bemærker, at den indeholder en silotænkning, der favoriserer indsatser for klimaet og i svagere grad indtænker biodiversiteten. Verdens Skove byder klimaloven velkommen og understreger, at den bør samtænke biodiversitet og klima. Biodiversitetskrisen skal løses ved beskyttelse af større arealer ved lov samt ved mainstreamning af biodiversitet i EU's politikker, herunder i den kommende skovstrategi, og ved, at EU lægger produktionen om for at fokusere på at producere plante proteiner til mennesker i stedet for kød og dyreprotein. Pagten bør fokusere på urørte og naturlige skove og andre økosystemers betydning, da størstedelen af alle landlevende arter er knyttet til skovnatur, og da urørte skove og andre økosystemer er langt de bedste steder at sætte ind i kampen for klimaet og biodiversiteten. EU bør forbyde import af produkter der medvirker til skovrydning og skov degradering og nedsætte sit pres på de oprindelige skove uden for EU samt sikre et mere bæredygtigt forbrug af biomasse. Verdens Skove mener, at naturbaserede løsninger bør favoriseres, når de reelt er gode for biodiversitet og klima. Generelt bør pagten indeholde bindende aftaler og ikke blot frivillige ordninger og hensigtserklæringer. Den bør også lægge op til regler og love, der beskytter biodiversiteten og indgår i en ambitiøs biodiversitetsstrategi, samt lægge op til at forbruget i EU sænkes.

Dansk Skovforening mener, at den grønne pagt overordnet giver en god og fornuftig ramme for at håndtere klimaforandringer og tab af biodiversitet. Klimaloven skal tydeligt fastsætte betingelserne for en effektiv og retfærdig omstilling, der skaber forudsigelighed for investorerne og sikrer, at omstillingen er uigenkaldelig. Dansk Skovforening byder en opdatering af EU's skovstrategi velkommen, da den netop skal balancere klimaforandringer og tab af biodiversitet, der både komplimentere og modarbejder hinanden. I forhold til den nye kommende biodiversitetsstrategi finder Dansk Skovforening det positivt, at den skal indeholde målbare målsætninger og konkrete foranstaltninger til at opnå målsætningerne, og bemærker, at det i denne sammenhæng giver god mening, at der bygges videre på Natura 2000-netværket.

350 Klimabevægelsen mener, at regeringen på grund af den grønne pagts væsentlighed for at kunne levere på regeringens ambitiøse målsætninger i klimaloven mv., bør forankre Danmarks position til pagtens initiativer i regeringens udvalg for grøn omstilling. 350 Klimabevægelsen mener, at pagten mangler politiske initiativer i

forhold til udbudssideklimapolitik, som er politik, der begrænser udvindingen af det kulstof, som emissioner er gjort af. Danmark bør derfor tage initiativ til at samle en koalition af medlemslande for at bære udbudssideklimapolitik ind i den grønne pagt.

Dansk Korn & Foder (DAFAKO) glæder sig over, at denne generations største udfordringer italesættes på EU plan, da der er tale om udfordringer, der skal løses globalt. DAFAKO er positive over, at der lægges vægt på, at der så vidt muligt bruges samme regnegrundlag ved sammenligningen af udledning fra forskellige produkter. DAFAKO bemærker, at europæiske produkters konkurrenceevne kan falde i forhold til mere emissionstunge produkter fra tredjelande. Særligt er der en risiko for, at EU's eksport af højdeværdiprodukter på fødevarerområdet falder, samt for flytning af produktion til områder med mindre ambitiøse klimamål, hvilket pagten ikke tager højde for.

Danske Havne byder pagten velkommen og støtter den bæredygtige udvikling, hvor Europa fra 2050 skal være klimaneutral, og den økonomiske vækst er afkoblet fra ressourceanvendelsen. Det er vigtigt med en fælles linje i hele EU, så man ikke flytter miljøproblemer fra det ene til det andet land, og Danske Havne er overbevist om, at havnene kan spille en stor rolle i den grønne omstilling. Danske Havne ser frem til strategien om en bæredygtig og intelligent mobilitet og er meget enige i behovet for at flytte en væsentlig andel af landtransporten over på jernbane og indre vandveje samt "short sea". Danske Havne støtter, at der indføres EU-regler om tilslutningspligt til landstrøm i havne med landstrøm, og hvor det er teknisk/praktisk muligt. Danske Havne støtter også en energiskatteomlægning, der sikrer lige vilkår for forskellige typer brændsler og dermed transportformerne, og undtager nye bæredygtige energiformer for at understøtte udviklingen og implementeringen af disse brændsler.

Plastic Change er overvejende positivt indstillet over den grønne pagt, herunder at den sammentænker natur- og klimaproblematikker, og fokuserer i sit høringssvar på mobilisering af industrien med en ren og cirkulær økonomi for øje. Plastic Change påpeger, at den danske oversættelse forveksler genbrug og genanvendelse, og denne forskel er væsentlig for overgangen til en reel cirkulær økonomi til gavn, da genbrug så vidt muligt bør finde sted i stedet for genanvendelse. Plastic Change støtter det fortsatte arbejde med udvidet producentansvar, da dette er centralt for cirkulær økonomi, og støtter også fokus på tilsætning af mikroplastik i produkter og udledning af mikroplastik ved slid, som netop kræver, at producenterne tager ansvar. Endeligt mener Plastic Change, at der skal være gode muligheder for at implementere og håndhæve pagtens tiltag, og anbefaler, at man fortsat benytter EU's principper om reduktion og genbrug før genanvendelse som rettesnor for arbejdet.

Dansk Energi bakker op om Kommissionens ambitioner om klimaneutralitet i 2050 og ønsker derudover, at EUs klimamål i 2030 forhøjes til mindst 55 %. Dansk Energi vurderer, at en lineær reduktion af drivhusgasser i EU fra niveauet ved ind-

gangen til 2020 til klimaneutralitet i 2050 formodentlig går gennem 55 pct. i 2030, hvorfor Dansk Energi mener, at formuleringen i den grønne pagt om at øge 2030 klimamålet til "mindst 50 pct. og imod 55 pct." er for uambitiøst.

Derudover bemærker Dansk Energi, at de antagede omkostninger for en række vedvarende energiteknologier stadig er urealistisk høje i Kommissionens modellering af fremtidens energisystem. Dansk Energi opfordrer derfor regeringen til at engagere sig i arbejdet med opdateringen af EU's referencescenarie i forbindelse med, at Kommissionen i øjeblikket efterspørger input til en opdatering af scenariet fra 2016.

Ift. en europæisk klimalov anbefaler Dansk Energi, at den bl.a. kan omfatte flg. principper: 1) Ingen offentlig støtte til fossile brændsler eller til infrastruktur, der over tid vil transportere andet end vedvarende energi (eller andre klimaneutral energityper), 2) alle forbrugere skal have ret til at vælge et grønt el/energiprodukt 3) energi skal flyde frit på tværs af landegrænser 4) der aldrig forekommer diskrimination af grønne energityper til fordel for fossile brændsler 5) betalinger til infrastruktur skal være teknologineutrale og ske i forhold til de omkostninger, kunderne pålægger nettet.

Ift. Just Transition opfordrer Dansk Energi til, at disse midler anvendes til at understøtte den grønne omstilling bl.a. interne netforstærkninger og netudbygninger, hvilket bl.a. kan understøtte den nødvendige udbygning af VE i de mest kulintensive regioner.

Dansk Energi ønsker derudover at flg. særligt prioriteres:

- Fjerne barrierer for elektrificering fx gennem en dedikeret europæisk elektrificeringsstrategi.
- Styrke EUs CO2 kvotesystem for at sikre en dekarbonisering af de ETS-omfattede sektorer (energi og industri) i god tid inden 2050 herunder etablering af en såkaldt "auction reserve price", som sikrer, at auktioner af kvoter bliver afløst, hvis ikke en retvisende pris nås.
- Sikre en markant acceleration af udbygningen af det trans-europæiske elnet med særligt fokus på revidering af TEN-E forordningen og andre infrastrukturrettede initiativer på europæisk niveau. Der må også tænkes nyt i forhold til at opnå besparelser ved bedre samtænkning af udbygning af offshore elnet og havindmølleparker.
- Udnytte potentiale for havvind i Nordsøen og Østersøen. Konkret at havvindstrategien sætter gang i en screening af alle europæiske farvande, så der kommer større gennemsigtighed omkring havvindspotentiale og eksisterende anvendelse af havbunden mhp. bl.a. at bevæge sig i retning mod større og/eller bundlede udbud på fx 5-10 GW.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) hilser Kommissionens meddelelse velkommen og mener, at Danmark bør arbejde for at holde og hæve ambitionerne i

pagten særligt på indsatsområderne klima og biodiversitet. Pagten er en rigtig god policyramme, men Danmark bør arbejde for, at der sker en reel sektorintegration af alle fællesskabets politikker og ikke kun de nævnte udspil. DN støtter at omstillingen mod klimaneutralitet og at beskytte, bevare og øge EU's naturkapital og beskytte borgernes sundhed og trivsel mod miljørelaterede trusler og konsekvenser samtidig skal omstillingen være retfærdig og inklusiv. DN stiller sig positivt overfor, at klima er en overliggende dagsorden for strategien, men stiller sig undrende overfor, at biodiversitet ikke har fået tildelt samme overliggende position i pagten.

På klimaområdet hæfter DN sig ved, at EU vil gå foran, også selv om andre ikke er villige til at handle. Danmark bør arbejde for at EU tager et markant internationalt lederskab, og holde Kommissionen fast på de meldinger, der gives i pagten, og mener desuden, at der skal arbejdes for at der opstilles delmål i planen for perioden frem mod 2030. DN finder det desuden positivt, at Kommissionen vil fremlægge forslag om en CO₂-grænsetilpasningsmekanisme, om end den ifølge DN bør omfatte mere end blot "enkelte sektorer". På natur- og biodiversitetsområdet mener DN, at Kommissionens målsætninger er alt for vage i forhold til virke som en ambitiøs driver i de internationale forhandlinger, og der mangler fokus på arealanvendelse, indsatser vedrørende havet og en plan for at begrænse den øgede brug af biomasse til energiproduktion. DN mener, at Danmark bør arbejde aktivt for, at der i lyset af pagten tages konsekvente beslutninger i forhold til den kommende fælles landbrugspolitik. Der bør indføres fuldstændig krydsoverensstemmelse således at ingen kan modtage midler fra EU's tilskudsordninger, hvis det modarbejder andre EU-politikker f.eks. på natur- og miljøområdet. DN ser frem til, at Kommissionen i 2021 vedtager en handlingsplan for nulforurening for vand, luft og jord, selv om DN bemærker, at det er svært at vurdere indholdet, da det kun er overfladisk beskrevet i pagten. DN finder det vanskeligt at vurdere det konkrete indhold i den bebudede strategi for bæredygtig brug af kemikalier, og om det vil være forbedring af beskyttelsesniveauet. Danmark bør arbejde for, at der sker en markant styrkelse af beskyttelsesniveauet i forhold til kemikalier som efter DN's mening bør hvile på et udvidet forsigtighedsprincip. Endeligt bifalder DN, at Kommissionen vil sætte fokus på risikoen ved hormonforstyrrende stoffer, farlige kemikalier i produkter, og virkningerne af kombinationen af forskellige kemikalier og persistente kemikalier

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det Europæiske Råd den 11. -12. december 2019 noterede sig Kommissionens meddelelse om den europæiske grønne pagt og anmodede i den forbindelse om Rådet om at gå videre med arbejdet med at opnå et klimaneutralt EU senest i 2050.

Der er generel opbakning fra Rådet til Kommissionens grønne pagt som køreplanen for det videre arbejde med grøn omstilling i EU. Mange medlemsstater finder planen tidsmæssig ambitiøs. Det Europæiske Råd traf i december beslutning om målet om klimaneutralitet i 2050. I forhold til spørgsmålet om et højere reduktionsmål i 2030, forventes at en række medlemsstater vil presse på for et mere ambiti-

øst EU-mål inden COP 26 i Glasgow på 55 pct., mens der ligeledes vil være en række lande, som vil foretrække en mindre ambitiøs opjustering eller en fastholdelse af det nuværende mål på 40 pct.

Det vurderes også, at der vil være bred opbakning til ambitionen om at integrere bæredygtighed på tværs af EU's politikker, herunder det europæiske semester, og at der opbakning til Kommissionens køreplan for virkemidler til bedre finansiering af den grønne pagt. Det vurderes dog også, at nogle medlemsstater i forhandlingerne om de enkelte tiltag vil arbejde for, at de ikke pålægges de samme byrder, som medlemsstater, der er længere fremme eller har bedre økonomiske forudsætninger for at gennemføre den grønne omstilling. Der forventes at være bred støtte til en socialt balanceret og retfærdig omstilling samtidigt med, at der på nuværende tidspunkt formodes at være uenighed om finansieringen.

Det vurderes, at en række medlemsstater også forventer, at Kommissionen fremlægger et ambitiøst og tværgående 8. miljøhandlingsprogram med et betydeligt fokus på bedre implementering. Det vurderes endelig også, at et bredt flertal af lande bakker op om, at EU tager mere globalt lederskab på den grønne dagsorden.

Medlemsstaternes mere konkrete holdninger forventes først i takt med, at de konkrete udspil fremlægges af Kommissionen.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser den nye Kommissions europæiske grønne pagt velkommen. Kommissionens prioriteter hænger godt sammen med regeringens egen dagsorden inden for klima, natur og miljø, herunder mål om 70 pct. reduktion af drivhusgasudledningerne i 2030 samt mål om klimaneutralitet i senest 2050.

Regeringen støtter Kommissionen i, at der er behov for handling for at håndtere de store globale klima- og miljøudfordringer. Regeringen er enig i, at EU skal omstilles til en moderne, ressourceeffektiv og konkurrencedygtig økonomi, hvor økonomisk vækst er afkoblet fra ressourceanvendelse, naturen og borgernes sundhed beskyttes, og hvor der ikke længere er nettoemissioner af drivhusgasser i 2050.

Regeringen støtter generelt, at bæredygtighed og relevante verdensmål integreres i det europæiske semester, og at bæredygtighed generelt integreres i alle EU's politikker.

Regeringen ser i første omgang frem til fremlæggelsen af forslag til en ny klimalov med EU's mål om klimaneutralitet i 2050 og arbejder for, at Kommissionens forslag til et opjusteret klimamål for 2030 bliver på mindst 55 pct. herunder mest mulig reduktion i kvotesektoren. Regeringen vil arbejde for, at der i EU gennemføres ambitiøse klimaindsatser i alle relevante sektorer af økonomien, der er nødvendige for at opnå klimaneutralitet i EU.

Opnåelsen af disse målsætninger vil kræve en indsats inden for en række områder særligt energi, transport, landbrug, handel, industri, cirkulær økonomi samt forskning, udvikling og demonstration af bæredygtige og omkostningseffektive teknologier og løsninger. Regeringen finder det vigtigt, at de mange initiativer ses i en sammenhæng i Kommissionens grønne pagt, da klima- og miljøudfordringerne og løsningerne på disse går på tværs af sektorer og politikområder.

Regeringen vil arbejde på at holde Kommissionen ansvarlig for at levere på pagtens lovede indhold, og ser frem til at fremføre ambitiøse grønne målsætninger og virkemidler i diskussion om de enkelte forslag i takt med, at de fremlægges. Regeringen vil dermed presse på for at sikre et højt ambitionsniveau i de konkrete forslag fra Kommissionen. Indfrielsen af EU's klimamål skal ske så omkostningseffektivt som muligt, under hensyntagen til både den langsigtede grønne omstilling, bæredygtig erhvervsudvikling og europæisk konkurrencekraft, sunde offentlige finanser og beskæftigelse.

På energiområdet arbejder regeringen for, at Kommissionen prioriterer en massiv forøgelse af anvendelsen af havvind og videreudvikler energisystemer, der understøtter elektrificering, lagring og sektorintegration herunder power-to-X.

Regeringen ser ligeledes frem til præsentationen af strategierne for omstillingen til en grøn, bæredygtig og cirkulær europæisk industri. Udviklingen mod et klimaneutralt samfund bør gå hånd i hånd med en konkurrencedygtig økonomi. Regeringen lægger vægt på, at der anlægges en bred markedsbaseret tilgang, der understøtter grønne løsninger som en europæisk styrkeposition. Regeringen støtter Kommissionens ambition om at stimulere udviklingen af markeder for klimaneutrale og cirkulære produkter, herunder gennem fælles standarder for produkter og understøttelse af transparens omkring for eksempel produkters og virksomheders påvirkning på klima og miljø.

I forhold til klimaregulering af søfartens udledninger, er det vigtigt, at EU fortsat arbejder aktivt for og prioriterer, at der vedtages en ambitiøs global løsning i IMO. En regional løsning medfører stor risiko for udflagning af skibe fra Europa, karbonlækage samt ulige konkurrence. Derfor bør eventuelle EU-tiltag, herunder regulering, efterleve principperne om flagneutralitet, undgåelse af CO₂ lækage samt, at EU-tiltag ikke er til hinder for en global løsning i regi af IMO.

Regeringen ser frem til, at EU's biodiversitetsstrategi indeholder effektive virkemidler til at stoppe tilbagegangen af den biologiske mangfoldighed, og at EU skal spille en helt central rolle for at få vedtaget nye globale mål under COP15 i Kina i 2020. Regeringen arbejder endvidere for, at EU hæver ambitionsniveauet yderligere for omstillingen til cirkulær økonomi og lægger særligt fokus på affaldsforebyggelse og ressourceproduktivitet. Regeringen ser frem til en kommende strategi for nulforurening samt den kommende jord-til-bord strategi.

For så vidt EU's internationale rolle er regeringen enig med Kommissionen i, at EU skal gå forrest og være global leder på klima- og miljødagsordenen. Regeringen vil derfor arbejde for, at EU på topmøder om henholdsvis klima og biodiversitet går foran og presser på for højere globale ambitioner. Regeringen vil også arbejde for, at klima og miljø opprioriteres i EU's handelsaftaler og præferenceordninger blandt andet via styrkelse af bæredygtighedskapitlerne i nye og eksisterende handelsaftaler. Regeringen støtter også, at EU er med til at fastsætte nye internationale standarder, således at de i videst muligt omfang er i overensstemmelse med EU's klima- og miljøpolitik.

Endelig støtter regeringen også, at der fokuseres på implementering, håndhævelse og opfølgning på EU's klima- og miljøpolitik, og at Kommissionen snarest muligt fremlægger et 8. miljøhandlingsprogram, der understøtter de grønne ambitioner.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Drøftelser om fremtidens miljø- og klimapolitik blev forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 13. december 2019 forud for rådsmødet (miljø) den 19. december 2019, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 5. december 2019.